

Ten aanzien van:

Vlaams Minister van Onderwijs Hilde Crevits
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan, 15
1210 Brussel

Advies van ouder- en belangenverenigingen aangaande de ‘Nota van de Minister van Onderwijs over het Ondersteuningsmodel’ voorgelegd aan de VLOR op 10/01/2017

Inleiding

Deze tekst met advies ten aanzien van de nota over het ondersteuningsmodel in het onderwijs, kwam tot stand vanuit alle ouderverenigingen en belangenorganisaties die aanwezig waren op de overlegmomenten op het Kabinet Onderwijs in het schooljaar 2016 - 2017. Op deze manier willen we als groep naar buiten treden met het formuleren van krachtig en positief geïnspireerd advies.

We kozen ervoor een compromistekst op te stellen die zoveel mogelijk organisaties kunnen onderschrijven. We laten ruimte aan elke organisatie afzonderlijk om nog specifieke eigen bezorgdheden of aandachtspunten aan de Minister te laten toekomen.

We vertrekken vanuit algemene bemerkingen en bezorgdheden gerelateerd aan de geest van het VN- Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap.

Vervolgens bekijken wij het voorstel van ondersteuningsmodel dat de Minister op korte termijn wil invoeren nl. met ingang van 1 september 2017.

Daarbij willen we ook de lange termijn niet uit het oog verliezen.

We formuleren een aantal aandachtspunten die voor ons niet kunnen ontbreken in een nieuw ondersteuningsmodel voor het toekomstig onderwijs. Dit met het doel om inclusief onderwijs verder positief, goed en gepast ondersteund uit te bouwen conform het VN- Verdrag.

De ouder- en belangenverenigingen die dit advies onderschrijven, vinden dat de overheid een duidelijke boodschap moet geven, namelijk stapsgewijs realiseren van het VN- Verdrag.

Het VN- Verdrag werd geratificeerd door de federale regering en door alle gemeenschapsregeringen en dus moet de overheid een plan uitwerken met duidelijke doelstellingen en een duidelijke timing om een inclusieve maatschappij te organiseren. De ratificatie van het VN- Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap heeft immers juridische consequenties.

Een inclusieve samenleving moet zich laten voelen op alle domeinen. Een persoon met een handicap heeft het recht om op te groeien in het eigen gezin, binnen het eigen sociaal weefsel en netwerk, heeft recht op werk, sport en ontspanning op maat en ook op kwaliteitsvol onderwijs. De persoon met een handicap of zijn vertegenwoordiger (ouder) moet ook mee genomen worden in het overleg en de besluitvorming volgens het principe “nothing about us, without us” of “Niets Over Ons Zonder Ons (NOOZO).

Die duidelijke stappen naar een inclusief onderwijssysteem willen we ook terugvinden in deze nota. Vanuit dat oogpunt maken we een aantal bemerkingen die hieronder verder worden toegelicht.

1. Algemene bedenkingen en bezorgdheden

We betreuren heel sterk dat de afstemming met de ouder- en belangenverenigingen rond het ondersteuningsmodel, minimaal was en is.

Gedurende twee volle jaren na het uitvaardigen van het M- decreet zijn wij in het ongewisse gelaten over de ontwikkeling van nieuwe besluiten en instructies. “Bij de start van de legislatuur” (2014?) werd een stuurgroep opgezet om beleidsmaatregelen uit te schrijven ter vervanging van de huidige GON en ION. “Sinds december 2015 voert deze stuurgroep intensieve gesprekken om tot een nieuw ondersteuningsmodel te komen”. Pas in september 2016 werden de ouders en belangengroepen hierbij betrokken. De grote contouren stonden dan al op papier. Meedenken was niet aan de orde en commentaar moest geleverd worden aan een hels tempo.

We zijn van oordeel dat genomen stappen het resultaat moeten zijn van een weloverwogen participatief proces met alle betrokkenen, niet in het minst met ouders en leerlingen. We gaan in op de vraag naar opmerkingen op de nota, maar vragen van de overheid duidelijke keuzes, conform met het VN-verdrag, op langere termijn. Daarom moeten onze adviezen in het juiste kader geplaatst worden. We willen constructief meewerken aan een onderwijssysteem waarin de rechten van kinderen en ouders worden gerespecteerd. We zullen daarom als ouderverenigingen en belangenorganisaties samen, een standpunt innemen en dit ook op duidelijke wijze blijven verdedigen.

We zijn namelijk bezorgd over het feit dat de rol van de ouders weinig geformaliseerd is: er is geen formele plaats waar ouders terecht kunnen voor bemiddeling bij conflicten. Waar mogelijk moet dit lokaal en in dialoog kunnen, waar niet meer mogelijk vragen wij dat een neutrale bemiddeling kan georganiseerd worden. Wij vinden het echter positief dat het belang van de leerling in deze nota expliciet vermeld wordt. Toch is de rol van ouders én leerlingen in deze nota nog steeds onderbelicht. Een zorgtraject vereist de betrokkenheid van de leerling én zijn ouders.

We volgen in onze verdere commentaar de indeling van de nota van de Minister.

2. De Minister maakt enkele principiële keuzes

2.1. De positionering inzake inclusief onderwijs

De Minister beroept zich op het VN- Verdrag en benoemt het M- decreet als een stap in de richting van een meer inclusief onderwijssysteem. Vervolgens roept ze het belang van het kind, de analyse van het Steunpunt recht en onderwijs en het draagvlak in het onderwijsveld in om het behoud van buitengewoon onderwijs als gespecialiseerde lesplaats te behouden. (p.2)

Dit roept vragen op.

Vlaanderen dient inclusief onderwijs uit te bouwen in overeenstemming met het VN- Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap. Op dit ogenblik is er evenwel onduidelijkheid over de verplichtingen die voortvloeien uit het VN- Verdrag. Moet er gewerkt worden in de richting (dus op termijn) naar één inclusief onderwijssysteem of kan een apart buitengewoon onderwijs worden aangehouden? We vragen aan de Minister om deze juridische vraagstelling voldoende uit te diepen zodat er hierover duidelijkheid komt.

Wat ons betreft moet de overheid een plan uitwerken met duidelijke doelstellingen en een duidelijke timing om het recht op inclusief onderwijs te verwezenlijken.

In een laatste paragraaf (p. 3 onderaan) vraagt de Minister meer aandacht voor intensieve remediëring op het niveau van basiszorg en verhoogde zorg. Ze herhaalt deze intentie op p. 9 van de nota. Doorverwijzing naar het BO wordt in de toekomst afhankelijk van de voortgang van de leerling in het gewoon onderwijs na intensieve remediëring, en dus niet in functie van compensatie- en/of dispensatiemaatregelen. De maatregelen uit het verleden worden dus bijna geheel vervangen door intensieve remediëring in de school.

Dit verontrust ons ten zeerste.

Zorg voor elk lerend kind moet een ingebed basisgegeven zijn in elke school. De redelijke aanpassingen in de didactiek (differentiëren, remediëren, compenseren dispensen) die in het M-decreet gedefinieerd zijn op het niveau verhoogde zorg, moeten **gelijkwaardig** en **naast elkaar** worden ingezet. We betreuren dan ook de plotse focus op intensief remediëren als enige criterium om een kind naar Buitengewoon Onderwijs te verwijzen. Misschien hebben we dit verkeerd begrepen maar dan willen we graag duidelijkheid van de Minister. Ons geeft dit de indruk dat het M-decreet nu al uitgehouden wordt.

2.2. Budget

De Minister kiest voor een integratie van bestaande middelen om tot een betere zorgondersteuning te komen in de klas en maakt daarbij een overzichtstabel. (p.3 onderaan 'budget')

We vrezen dat de Vlaamse regering bezig is met een kringredenering. Er komen pas gelden vrij als het BuO leegloopt maar de gewone scholen voelen zich op dit ogenblik niet sterk genoeg om alle kinderen met specifieke onderwijsbehoeften op te vangen. Ze zullen dus blijven proberen om er onderuit te geraken en dus komt er te weinig geld vrij.

Bij de tabel zelf hebben we ook onze vragen.

Zorgcontinuüm	Financieringsstromen	Budget 2015
basiszorg en verhoogde zorg	Schoolinterne zorg en leerlingenbegeleiding: <ul style="list-style-type: none"> ☐ Zorg ☐ Interne leerlingenbegeleiding ☐ GOK ☐ Anderstalige Nieuwkomers 	77.690.000 x 202.524.000 28.936.000
Ondersteuning basiszorg en verhoogde zorg	Pedagogische begeleiding Competentiebegeleiders	24.940.000 3.645.000
Ondersteuning basiszorg en verhoogde zorg	CLB	156.934.000
Uitbreiding van zorg	GON/ION Waarborg (middelen afkomstig van leerlingen die de overstap gemaakt hebben van BuO naar gewoon onderwijs en verminderde instroom in het buitengewoon onderwijs)	63.300.000 16.147.000
	Totaal	545.179.000

“Omgerekend naar personeelsleden betekent **dit** dat we voor het ondersteuningsmodel ongeveer 1750 personeelsleden kunnen inzetten ...”

Welk bedrag gebruikt men voor die omrekening? Toch niet het totaal van 545.179.000 euro? Dat zou pas een verkeerde voorstelling van zaken zijn. Of gaat het enkel om de bedragen in vetjes? Immers, de bedragen voor basiszorg en verhoogde zorg zijn al besteed. Je kan de loonkost van zorgcoördinatoren, pedagogische begeleiders of CLB- medewerkers niet opnieuw inzetten voor ondersteuning in uitbreiding van zorg.

CLB- medewerkers krijgen een wezenlijke taak in uitbreiding van zorg. Zij zijn verantwoordelijk voor het diagnostisch traject en voor de verslaggeving. Hun budget is dus gespreid over het hele zorgcontinuüm.

Het GOK-budget hoort in deze tabel niet thuis vermits bij de opmaak van het M-decreet de politieke keuze gemaakt werd om kinderen met SES- indicatoren niet op te nemen. Idem dito voor anderstalige nieuwkomers.

Alleen de zorgcoördinatoren zijn op dit ogenblik aangesteld om de zorg voor kinderen met specifieke onderwijsbehoeften te coördineren en te bevorderen in de gewone school (enkel basisonderwijs en jaar 1 en 2 van beroepsonderwijs). Dit is al behoorlijk minimaal. Bovendien is er absoluut geen budget voor leerlingbegeleiding in het secundair onderwijs en blijkbaar zal er ook geen komen. Het kruisje in de tabel spreekt boekdelen.

In schooljaar 2017-2018 ontwikkelen we kwantitatieve parameters en werken we een kwaliteitsbeoordeling uit over de inzet van de middelen, om de overstap te kunnen maken van de koppeling van een medische diagnose aan het recht op ondersteuning nu, naar het koppelen van onderwijsbehoeften aan het recht op ondersteuning in het nieuwe model. (p. 5 onderaan)

Wij vinden het positief dat de toegang tot ondersteuning in de toekomst niet meer afhankelijk zal zijn van een medische diagnose. Vooral in het licht van gelijke kansen pleiten wij er voor dat elk kind en elke jongere op ieder moment in zijn onderwijstraject toegang heeft tot zorg op maat. Wij vragen ons wel af hoe de ondersteuningsnaden van een leerling vertaald zullen worden naar de inzet van ondersteuningsmiddelen. Het risico bestaat dat bepaalde groepen leerlingen buiten het gezichtsveld zullen blijven. In het belang van de leerling en haar/zijn ouders mag er geen kostbare tijd verloren gaan.

De Minister verwijst regelmatig naar het M- decreet als basis. Logisch want dit ondersteuningsmodel is bedoeld als een vervolg. Het Zorgcontinuüm wordt heel centraal gesteld. Terecht! Wij zouden echter graag zien dat de principes van het Handelingsgericht Werken even centraal en gelijkwaardig worden benoemd. Momenteel merken we op, dat dit Zorgcontinuüm in elke school op een andere manier wordt ingevuld. Wat op de ene school brede basiszorg is, is op een andere school reeds verhoogde zorg.

Scholen en schoolteams moeten duidelijk beseffen dat zowel brede basiszorg als verhoogde zorg onder hun volle verantwoordelijkheid vallen.

Dankzij de principes van Handelingsgericht Werken zijn sommige scholen al enorm gegroeid in inclusief en zorgzaam werken. Zelfs in die mate dat de overgang van brede basiszorg naar verhoogde zorg en dus naar differentiëren, compenseren en dispensereren, heel spontaan en organisch verloopt. Zo zou ook het invoeren van de hulp van het CLB voor het initiëren van de handelingsgerichte diagnostiek even organisch moeten verlopen zodat de verhoogde zorg ernstig en gefundeerd kan worden toegepast voor deze leerling binnen het gemeenschappelijk curriculum. Dit kan evenzeer betekenen dat, naarmate de leerling vordert en leerwinst maakt, sommige maatregelen weer kunnen aangepast, verminderd of teruggeschroefd worden.

3. Krijtlijnen voor het model vanaf 1/9/2017

Ondersteuners en ondersteuningsteams; verdeling van het beschikbaar budget; prioriteit voor personeelsleden BuO die door leerlingendingaling hun job verliezen. (p. 6, 7 en 8)

Een persoon die ondersteuning geeft, moet gekozen worden op basis van verworven competenties. Ondersteuners en ondersteuningsteams worden pas een dreamteam indien deze effectief ervaring opdoen door mee te draaien in een school, en/of in een klas...

Een ondersteuningsteam moet breed samengesteld worden. Daarmee bedoelen we dat expertise ook buiten het Buitengewoon Onderwijs kan gevonden worden. Experts zitten ruim verspreid en hebben soms een heel specifieke ervaring. Daarom is het meer dan aangewezen om creatief te kijken naar hoe een team ingevuld wordt. We kunnen hier bijvoorbeeld denken aan verschillende profielen uit de zorg: maatschappelijk werker, psycholoog, verpleegkundige, ...

Hoe worden ondersteuners en ondersteuningsteams voorbereid? Een duidelijke taakomschrijving is hier zeker noodzaak. Een taakomschrijving van een ondersteuner wordt het best met verschillende partijen opgesteld, ook met de betrokken ouders. Collegiale consultatie zal bijvoorbeeld belangrijk zijn. De scholen en ondersteuningsteams moeten de kans krijgen om van elkaar te kunnen leren. De ondersteuning zou netoverschrijdend moeten zijn, maar de praktijk wijst nu uit dat dit niet altijd zo goed werkt. Er moet gekeken worden hoe netten beter kunnen samenwerken. Waarom lukt het bij sommige scholen wel en bij andere minder? Netverbindend werken kan gestimuleerd worden door de teams netdoorbrekend samen te stellen.

Het is waarschijnlijk beter om de verantwoordelijkheid voor de verdeling van ondersteuning aan kinderen zowel bij de school als bij het ondersteuningsteam te leggen. Het goed in kaart brengen van de ondersteuningsnood is hierbij noodzakelijk. Het is ook belangrijk dat ouders hierbij betrokken worden. Ook bij de uitwerking, invulling, toepassing en evaluatie blijft hun inbreng belangrijk.

Het denken in ondersteuningsnooden en wat een school aan ondersteuning vraagt is immers niet altijd hetzelfde. Een teveel aan ondersteuning werkt aangeleerde hulpeloosheid in de hand. Een tekort aan ondersteuning werkt remmend op een goede werking binnen de school, de klas en ontwikkeling van het kind.

Om de ondersteuning tot op de klasvloer te brengen, moet de school voor gewoon onderwijs, in verbindend samenwerken met partners, zelf verantwoordelijkheid kunnen dragen voor de organisatie van ondersteuning. Dit doet een sterk appèl aan het beleidsvoerend vermogen van scholen en vraagt om passende organisatiemodellen. (p. 6 onderaan)

Ouder- en belangenverenigingen onderstrepen dat de ondersteuning voelbaar moet zijn op de klasvloer. Ondersteuning moet nabij zijn, zichtbaar, aanspreekbaar en toegankelijk.

Er moet een duidelijk, laagdrempelig aanspreekpunt komen, waarnaar ouders zich op elk moment kunnen richten. Op die manier behouden zij de betrokkenheid op hun kind. Daarom lijkt een aanspreekpunt binnen de ondersteuningsteams een goede oplossing. Indien de problemen zich opstapelen, moet het ook mogelijk zijn een derde partij in te schakelen om samen met alle partijen naar een oplossing te zoeken.

Bovendien moeten ouders als gelijkwaardige gesprekspartners aan tafel kunnen zitten met de school en met de ondersteuner / het ondersteuningsteam en een evenwaardige inbreng kunnen doen in de manier waarop hun kind ondersteuning krijgt. Zij moeten op de hoogte zijn van alle vergaderingen die over hun kind plaats vinden.

Om met een kind aan de slag te gaan, is het observeren in de klas/schoolsituatie zeker een meerwaarde. Ouders vinden het belangrijk dat hun kind gekend is door de ondersteuner en dat vanuit het kind kan vertrokken worden.

Administratieve verankering per regionaal afgebakend gebied; samenwerkingsverbanden tussen scholen voor BuO samen met CLB en PBD met voldoende multidisciplinaire expertisebreedte; netoverstijgend werken. (p. 7 par. 2.2)

De regio's mogen niet te groot zijn. Er moet een **garantie** zijn dat elke regio voldoende expertisebreedte heeft. Elke regio op zich moet staan voor kwaliteit. Zo moet bijvoorbeeld een brug gemaakt worden naar samenwerking met privétherapeuten en revalidatiecentra. Het snel op een vraag kunnen inspelen is hierbij namelijk belangrijk. Therapieën of behandelingen die nu gegeven wordt binnen buitengewoon onderwijs, moeten (indien mogelijk en haalbaar) mee opgenomen worden bij het school lopen in inclusief onderwijs. In het huidige ondersteuningsmodel ontbreekt elke aanzet hiertoe. Er moet gekeken worden hoe kinderen in inclusief onderwijs ook deze vorm van ondersteuning kunnen mee oppikken. Tevens is er de bedenking: wat met de inzet van privétherapeuten en de daarbij horende terugbetaling?

Keuzevrijheid voor een ondersteuningsteam moet mogelijk blijven gezien het mogelijk verschil in visie, in beleid, in aanpak

De minister kiest voor het verschuiven van het zwaartepunt van ondersteuning van het werken met leerlingen naar het versterken van leraren en lerarenteams. p. 9, midden)

Ouders vinden het belangrijk dat de focus van de ondersteuning gericht blijft op hun eigen kind als het gaat over ernstige zorgnoden.

Bij kinderen met ernstige specifieke onderwijsbehoeften, ligt het zwaartepunt van de ondersteuning vaak veel meer op de leerling-gerichte ondersteuning. Het is beter dat ouders en kinderen zelf ervaren en zien dat de ondersteuningsmiddelen ook effectief worden ingezet op maat van hun kind. Daarom is een kwaliteitscontrole zowel voor de team- en leerkrachtgerichte ondersteuning als voor de leerling-gerichte ondersteuning nodig.

De Minister streeft er naar om met zo veel mogelijk leerlingen binnen een gemeenschappelijk curriculum te werken, met het oog op reguliere certificering. Waar nodig werkt men op basis van een individueel aangepast curriculum met een aangepaste certificering. (p. 9, midden)

De betrokkenheid van ouders bij de certificering is erg belangrijk. Wat is de waarde van de certificering en welke perspectieven biedt dit aan de leerling met specifieke onderwijsbehoeften? Het mag niet de bedoeling zijn dat ouders hier pas op het einde van de rit achter komen. Daarom moet er duidelijkheid en transparantie komen.

Op de werking van ondersteuningsteams en van de coördinatie en aansturing van de teams komt extern kwaliteitstoezicht.... De onderwijsinspectie werkt een voorstel uit hoe zij dit kwaliteitstoezicht vorm kan geven, conform de ontwikkelingen van inspectie 2.0. (p. 11 par. 2.6)

We verwachten zeker dat er meer toezicht (= opdracht van de inspectie) komt, en dat scholen kunnen aantonen op welke wijze ze over hun leerzorg hebben nagedacht, overlegd, beslist en geëvalueerd volgens de principes van het handelingsgericht werken. Ook worden hier best de juiste experts en ervaringsdeskundigen bij betrokken. Wij denken dan specifiek aan de inbreng van ouders en/of de persoon met een beperking zelf. Samengevat moeten zowel bij de professionalisering als bij de kwaliteitstoezicht personen met een handicap mee bepalen hoe de inhoud ervan wordt ingevuld

(NOOZO). Het is ook belangrijk ervoor te zorgen dat ouders heel goed weten en begrijpen wat die zorg dan concreet inhoudt. Ouders moeten weten waar hun kind recht op heeft.

Om kwaliteitsvol onderwijs professioneel vorm te geven is het enorm belangrijk dat eender waar je kind naar school gaat, de kwaliteit van het onderwijs gelijk is. Wij verwachten dat alle scholen een brede basiszorg en verhoogde zorg aanbieden en dat leraren over professionele vaardigheden beschikken die een ruime groep kinderen en jongeren alle kansen geven.

Een degelijke controle van de manier waarop scholen hun zorgbeleid uitwerken is absoluut noodzakelijk, gepaard gaande met maatregelen voor die scholen die achterblijven.

Alle koepels en netten hebben een performant traject uitgetekend inzake professionalisering, dat verder Vlaanderen-breed kan worden uitgerold. Het spreekt voor zich dat het uitrollen van dit model ook heel wat gerichte bijscholing zal vergen. (p. 11 par. 2.7 professionalisering)

We vragen dat alle leraren meer kansen krijgen tot groeien in professionalisering. Dit vraagt meer tijd en middelen voor overleg, voor vorming, voor coördinatie. Ook de principes van het handelingsgericht werken zouden al veel meer aan bod mogen komen in de initiële lerarenopleiding. Tevens willen we de aandacht van de Minister vestigen op de bestaande BanaBa- opleidingen zorgverbreding en BuO, die een belangrijke rol zouden kunnen spelen in de opleiding van de ondersteuners.

De vraag om een ondersteuningsteam in te zetten zal van de reguliere school zelf komen. Daarom moet er gekeken worden hoe en wanneer ondersteuningsteams worden ingezet. Wij benadrukken dat er momenteel heel wat expertise aanwezig is op het werkveld. Deze expertise mag niet verloren gaan en moet zich kunnen blijven ontwikkelen.

Er is een verschil tussen het deskundig zijn in het omgaan met leerlingen met specifieke zorgnoden en dit deskundig kunnen overbrengen aan andere professionals. De Minister moet ons garanderen dat de leden van het ondersteuningsteam beschikken over de nodige competenties en vaardigheden in leerkrachtgerichte ondersteuning. Ook op lange termijn moet de expertise gegarandeerd kunnen worden binnen een coherent samenwerkingsverband. Dit vraagt continuïteit in de ondersteuning, verleend door gemotiveerde experts.

Overgangsmatregelen (p. 12 par. 2.10)

Omdat de vooropgestelde timing zeer strak lijkt, moet er oog zijn voor een goede invoering, voorbereiding en overgangsmatregelen. Ouders én leerlingen hebben nood aan duidelijke informatie die tijdig wordt gecommuniceerd. Zo wordt veel onrust voorkomen bij leraren, ouders en leerlingen.

De nood aan ondersteuning in het gewoon onderwijs op het niveau uitbreiding van zorg wordt nu niet ingevuld, de invulling ervan is absoluut nodig. Daarom vragen wij aan de minister haar verantwoordelijkheid op te nemen en de beleidsprocessen zo aan te sturen dat er tijdige oplossingen komen voor gestelde noden.

De nood aan ondersteuning werd immers reeds meteen vastgesteld als het M-decreet werd aangenomen... Dit houdt in dat wij het nodig vinden dat er in september 2017, dus voor het derde schooljaar na invoering van het M-decreet, wel degelijk meer concrete ondersteuning ter beschikking is voor leerlingen met een handicap in het gewoon onderwijs.

4. Het VN- Verdrag en inclusief onderwijs op de lange termijn

We missen in de hele nota een visie op lange termijn.

Uiteraard begrijpen wij dat je een organisatie als het Buitengewoon Onderwijs, die sinds 1970 haar deugdelijkheid heeft bewezen, niet zomaar kan afschaffen zonder iets minstens evenwaardig in de plaats te zetten. Maar onze verschillende regeringen hebben het VN- verdrag inzake gelijke rechten van personen met een handicap geratificeerd en hebben zich hiermee geëngageerd om te werken aan een meer inclusieve maatschappij op alle vlakken.

Specifiek voor Vlaanderen betekent dit het uitbouwen van een inclusief onderwijssysteem. Uiteraard kan niet alles ineens, maar er moeten wel duidelijke stappen gezet worden om uiteindelijk binnen een redelijke termijn uit te komen bij een onderwijssysteem dat in overeenstemming is met het VN-verdrag.

De verwijzing naar het VN- Verdrag en het perspectief om te evolueren naar een volledig inclusief onderwijssysteem op alle onderwijsniveaus wordt wel onderschreven maar heel wat organisaties beklemtonen dat de expertise, hulpmiddelen, omkadering van het buitengewoon onderwijs absoluut behouden moeten blijven. Of dit ook betekent dat het buitengewoon onderwijs op zich als fysieke lesplaats op langere termijn moet behouden blijven, laten we voorlopig in het midden. In elk geval moeten leerlingen de gespecialiseerde ondersteuning kunnen blijven krijgen die ze nodig hebben. Het is dus ook noodzakelijk bedenkingen te maken bij het inbedden van de regionale ondersteuningsteams. Kinderen die uitzonderlijk school lopen/blijven lopen in een uitzonderlijke onderwijssetting, zullen immers ook van deze teams gebruik maken. Het is daarom handig om nu reeds deze regio's goed in kaart te brengen en ze te voorzien.

Bij handicapspecifieke en ziektegerelateerde ondersteuning, mogen we zeker niet vergeten dat er een betere samenwerking noodzakelijk is van het Departement Onderwijs met het Departement Welzijn.
--

Kinderen met een complexe ondersteuningsnood hebben ook participatieproblemen buiten de school en hebben dus ondersteuning nodig die ruimer is dan enkel onderwijskundige ondersteuning. Inclusie gaat immers verder dan de schoolpoort, maar omvat alle aspecten van het dagelijks leven. (school, sociale contacten met medeleerlingen buiten schooltijd, jeugdbeweging, sport, cultuur...) Maar ook in de ondersteuningsteams zelf is het belangrijk dat het domein zorg en welzijn prominent aanwezig zijn. Het ondersteunen van een kind met een beperking of ziekte vraagt namelijk een samenspel tussen verschillende disciplines

Indien we willen dat, conform het VN- Verdrag, inclusie de norm wordt in de samenleving dan moeten we er dus voor zorgen dat ook op school niet onderwijsgebonden ondersteuning geboden kan worden en toelaten dat - indien dit volgens de ouders nodig is - door een persoonlijke assistent hulp geboden wordt.

Gezien PAB tot doel heeft dat de persoon met een beperking eigen keuzes kan maken (aan zelfregie kan doen) kan dit budget echter geenszins in handen worden gegeven van de school. Ouders en kind blijven regisseur van hun leven en kiezen dus zelf de ondersteuner die zij het meest geschikt zien om te ondersteunen.

Een persoonlijke assistent kent in dergelijke situaties het kind immers op alle levensdomeinen en is daarom best geplaatst om de participatie binnen het volledige inclusietraject te faciliteren. Dit is de beste garantie voor een volwaardige participatie in de samenleving. Ondersteuning via ondersteuningsteams voor participatieproblemen op school is daarom voor een bepaalde groep

kinderen onvoldoende. Zo niet wordt het inclusie op school, maar niet voor alle andere aspecten van het leven.

Aangezien de ondersteuningsteams niveauoverstijgend zullen werken, vragen wij om voldoende oog te hebben voor een goede doorstroming tussen basis- en secundair onderwijs.

Wij verwachten dat de overheid investeert in kwaliteitsvol onderwijs, aangepaste schoolgebouwen, meer leraren voor co-teaching en kleinere klasgroepen, professionalisering en specifieke onderwijsleermiddelen. Wij kunnen niet akkoord gaan met deze hervormingen in een budgetneutrale context. De middelen die vrijkomen door het verschuiven van leerlingpopulaties, zijn volgens ons onvoldoende om goed onderwijs voor alle leerlingen te kunnen organiseren. Wij vragen daarom ook dat er extra middelen worden vrijgemaakt voor overleg en partnerschap met ouders in de vorm van kindvrije uren.

Middelen die vrijkomen, kunnen anders aangewend worden door bijvoorbeeld vrijgekomen middelen anders in te zetten en terug in onderwijs te investeren. Een voorbeeld daarvan is budget halen uit het onvermijdelijk krimpende leerlingenvervoer dat momenteel hervormd wordt. Maar zeker ook door creatief en innovatief om te gaan met de beperkte budgetten.

Het is aan te bevelen dat de overheid extra inspanningen doet om personen met een handicap (leerkrachten, ondersteuners, ...) aan te werven binnen de ondersteuningsteams. Dat zou immers een mogelijke uitkomst/beroepskeuze kunnen zijn voor personen met een beperking. Inclusie in onderwijs is pas mogelijk als de ondersteuningsteams zelf ook inclusief zijn.

Deze tekst werd opgesteld door onderstaande verenigingen:

GO! Ouders; Koepel van Ouderverenigingen van het Officieel Gesubsidieerd Onderwijs (KOOGO);
VCOV, Vlaamse Confederatie van ouders en ouderverenigingen;
GRIP vzw; Gezin en Handicap; Vlaams Patiëntenplatform;
Federatie van Vlaamse DovenOrganisaties (FEVLADO);
Vereniging personen met een handicap (VFG);
Vlaamse Ouders van Kinderen met een Cochleaire Implant vzw (VLOK-CI);
De Gezinsbond; Ouders voor Inclusie vzw; Steunpunt voor Inclusie;
Overleggroep OKLO (BEKINA vzw, Centrum ZitStil vzw, CETOS vzw, DYSPRAXIS vzw, SPRANKEL vzw,
NLD-vereniging vzw, Vlaamse Vereniging Gilles de la Tourette);
Netwerk tegen armoede;

**Steunpunt
voor Inclusie**

Overleggroep OKLO
**Quders van normaal- en hoogbegaafde Kinderen met
specifieke Leer- en/of Ontwikkelingsproblemen**